

ZZ
R.

ENERGOINVEST

TVORNICA TRANSPORTNIH UREĐAJA TUZLA

1936
1976

621.365/367

NARODNA BIBLIOTEKA
TUZLA
INV. BROJ 5603

RB 334.1/9:621.256 (497.15 Tuzla)
-ENE

R

J.U. NARODNA I UNIVERZITETSKA
BIBLIOTEKA "DERVIŠ SUŠIĆ" TUZLA

TVORNICA TRANSPORTNIH UREĐAJA TUZLA

1936
1976

Tuzla, decembra 1976. godine

ENERGOINVEST – SARAJEVO

ENERGOINVEST – KAO SLOŽENA ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA, SAMOUPRAVNIM SPORAZUMOM UDRUŽUJE RAD I SREDSTVA PREKO 32.000 RADNIKA, KOJI U 46 GRADOVA JUGOSLAVIJE OSTVARUJU PROIZVODNJU U 11 RUDNIKA, 2 RAFINERIJE, 37 TVORNICA ZA PROIZVODNJU OPREME I POSTROJENJA, A ZA OBLASTI: ELEKTROMAŠINOGRAĐNJU, PROCESNU INDUSTRIJU, NAFTNU INDUSTRIJU I INDUSTRIJU OBOJENIH METALA I NEMETALA, A SA UKUPNOM PROIZVODNOM OD PREKO 1.500 POJEDINAČNIH PROIZVODA. U SASTAVU ENERGOINVESTA SU I 2 ALUMINIJUMSKA KOMBINATA U IZGRADNJI, ČIJA ĆE SE PROIZVODNJA BAZIRATI NA BOKSITU IZ 7 RUDNIKA, TAKOĐE U SASTAVU SOUR ENERGOINVEST.

OSIM PROIZVODNIH, U SASTAVU ENERGOINVESTA NALAZI SE I RADNA ORGANIZACIJA ENERGOINŽENJERING, SA 4 OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA SPECIJALIZOVANE ZA PROJEKTOVANJE, ODNOSNO INŽENJERING ZA: ELEKTROOPREMU I POSTROJENJA, DALEKOVODE, TERMOENERGETSKA I PROCESNA POSTROJENJA I INŽENJERING ZA POSTROJENJA AUTOMATIKE ZA ŠIROKU PRIMJENU U SVIM VRSTAMA PROCESNE INDUSTRIJE. HIGRA BIRO JE TAKOĐE SPECIJALIZOVANA RADNA JEDINICA, A ZA PROJEKTOVANJE I IZGRADNJU U OBLASTI ENERGETIKE, GRAĐEVINARSTVA, VODOPRIVREDE I ARHITEKTURE.

U SASTAVU ENERGOINVESTA NALAZI SE I 5 INSTITUTA I 6 ISTRAŽIVAČKO-RAZVOJNIH CENTARA, ČIJE POSLOVANJE JE NEPOSREDNO VEZANO ZA RAD PROIZVODNIH ORGANIZACIONIH JEDINICA – BILO, ZA PRAĆENJE KVALITETA PROIZVODA I IZDAVANJE ATESTA, BILO U PRONALAŽENJU, OSTVARIVANJU I UVOĐENJU INOVACIJA, NOVIH TEHNOLOGIJA I SLIČNIH POTREBA TVORNICA.

SVE ČLANICE SOUR ENERGOINVEST ČESTITAJU SVOME – PO PROIZVODNOM STAŽU – JEDNOM OD NAJSTARIJIH ČLANOVA

TVORNICI TRANSPORTNIH UREĐAJA U TUZLI

VELIKI PRAZNIK

40 GODINA RADA

I ŽELE DALJE VELIKE USPJEHE.

Povodom našeg jubileja izdajemo ovu spomen-knjigu koja na skroman način govori o četiri decenije postojanja i rada Tvornice transportnih uređaja u Tuzli – jedne od brojnih osnovnih organizacija udruženog rada Energoinvesta iz Sarajeva.

Jubilarna četrdeseta godišnjica tvornice prilika je da se od zaborava sačuvaju značajne činjenice koje daju bitno obilježje istorije ovoga kolektiva. Naš radni kolektiv je u prošlosti preživljavao mnoge teške trenutke da bi konačno stasao u snažnog i veoma perspektivnog proizvođača reduktora opšte i specijalne namjene, transportera sa gumenom trakom, uređaja za prevoz radnika u rudnicima, čeličnih transportera, konstrukcija i drugih brojnih uređaja instaliranih širom Jugoslavije i u nekim zemljama Evrope i Azije.

Mehanička radiona iz koje je izrasla današnja Tvornica transportnih uređaja, osnovana je novembra 1936. godine. Uprava državnog monopola iz Beograda, u čijem je sastavu bila i Solana u Kreki, izgradila je ovaj radionički objekat prvenstveno radi održavanja garnitura za duboka bušenja i istraživanja nalazišta nafte i soli u tuzlanskom bazenu.

Težak je bio dalji hod Mehaničke radione u Tuzli. Učešće metalaca u borbi proletarijata za radnička prava u predratnom periodu, surovi dani rata, odlazak većeg broja radnika u partizane, nastavak rada i proizvodnje poslije oslobođenja Tuzle – predstavljali su najteže, a ujedno i najsvjetlije stranice bogate istorije našeg kolektiva.

Kao Mehanička radiona, a od 1959. godine pod imenom Industrija rudarskih mašina ostaje u sastavu Rudnika Kreka sve do oktobra 1962. godine. Tada se spaja sa »Liposom« iz Tuzle u jedinstvenu radnu organizaciju pod nazivom Industrija mašina i livnica, a 1. januara 1969. integriše se sa Energoinvestom – Sarajevo. Od 21. maja 1970. godine u okviru Energoinvesta posluje pod nazivom Tvornica transportnih uređaja (TTU).

Razvojni put u poslijeratnom periodu nije bio nimalo lak. Periode bržeg razvoja slijedili su trenuci oscilacija i padova. Bilo je momenata kada se postavljalo pitanje opstanka tvornice. Ali, i u tim periodima, visoka proleterska svijest radnika koji su sudbinu kolektiva uzeli u svoje ruke, došla je do punog izražaja. Snažno se manifestovala odlučnost cijelog kolektiva da ne poklekne pred teškoćama.

Iako se u najtežim danima osjećala pomoć i podrška društvene zajednice, ipak ono što danas predstavlja Tvornica transportnih uređaja, može se zasigurno reći da je plod i rezultat borbe radničke klase i stručnih kadrova tvornice koji su zajedničkim snagama i samoprijegornim radom stvorili jednog od najuglednijih proizvođača transportnih uređaja za potrebe rudnika i drugih industrijskih preduzeća.

Danas ovaj kolektiv predstavlja monolitnu cjelinu i na ustavnim samoupravnim socijalističkim principima konstituisanu osnovnu organizaciju udruženog rada.

J.U. NARODNA I UNIVERZITETSKA
BIBLIOTEKA "DERVIŠ SUŠIĆ" TUZLA

OSNIVANJE MEHANIČKE RADIONE

Preko 830 metalnih radnika ostvaruje rezultate koji su ne tako davno predstavljali samo viziju nečeg novog, sigurnog i perspektivnog. Ove godine ostvariće vrijednost ukupne proizvodnje od oko 200 miliona dinara.

Ostvarujući svjetski nivo u proizvodnji reduktora i transportnih uređaja, kolektiv se stalno i sve više potvrđuje i na jugoslovenskom i na međunarodnom planu. Najbolji barometar ugleda i snažnog prodora na tržište jesu sve veće porudžbine iz zemlje i inostranstva koje su obezbijedile punu zaposlenost tvornice i u ovoj i u idućoj godini.

U ovoj spomen-knjizi, posvećenoj takvom razvojnog putu tvornice u četiri decenije, dati su najvažniji momenti iz

pojedinih etapa u predratnom i ratnom periodu, u obnovi i planskoj izgradnji nove socijalističke samoupravne Jugoslavije. Napominjemo da ovim nije iscrpljena tema razvojnog puta tvornice. Naprotiv, želimo da istaknemo i mogućnost i potrebu daljeg istraživanja istorije ovog radnog kolektiva i sredine u kojoj je nastao.

Bićemo srećni, poštovani čitaoci, ako vam ova spomenica pričinu trenutak zadovoljstva pružajući vam dokumentovanu sliku našeg radnog kolektiva, njegovih sadašnjih proizvodnih mogućnosti i još svjetlijih perspektiva razvoja u narednom periodu.

J.U. NARODNA I UNIVERZITETSKA
BIBLIOTEKA "DERVIŠ SUŠIĆ" TUZLA

Dva glavna elementa bitno su opredijelila privredni razvoj cijelog Tuzlanskog bazena. To su so i ugalj.

Još od vremena Rimljana za so je mnogo šta vezano u ovom kraju – čak i nazivi potoka, rijeka i samog grada. Pisani dokumenti govore da se so u Tuzli počinje da kopa prije četiri vijeka, a prvu solanu podižu okupatorske austro-ugarske vlasti 1885. godine u Simin-Hanu. Šest godina kasnije podižu još veću u Kreki. Proizvodnja soli i slane vode za potrebe industrije iz godine u godinu se povećava, da bi u prošloj godini dostigla cifru od oko 260.000 tona.

Nekako u isto doba, poslije okupacije Bosne i Hercegovine, ovdje počinje i eksploatacija lignita. Od 1884. godine,

kada je zvanično Rudnik Kreka otvoren i kada je iskopano svega hiljadu tona, proizvodnja uglja u Tuzlanskom bazenu je postepeno rasla, da bi tek poslije oslobođenja zemlje doživjela pravu ekspanziju: 1939. godine Državni rudnik Kreka (kako se u staroj Jugoslaviji zvao) proizveo je 325 hiljada tona lignita, a prošle godine Titovi rudnici Kreka – Banovići proizvode osam i po miliona tona lignita i mrkog uglja.

Za ove privredne grane neposredno je vezana i sudbina našeg kolektiva. I Solana i Rudnik imali su svoje male mehaničke radionice u kojima su metalni radnici popravljali mašine, održavali mašinske i elektro-uređaje, bili na usluzi rudarima i solarima.

Solana u Kreki 1932. godine stavljena je pod Upravu državnog monopola u Beogradu. Jedan od razloga za tu odluku ležao je u namjeri tadašnjeg režima da uz Solanu u Kreki formira službu koja će organizovati šira istraživanja nafte i soli na tuzlanskom području.

Naime, mnogi poznati geolozi u zemlji i inostranstvu naučno su, još početkom ovoga vijeka, a naročito poslije završetka I svjetskog rata, dokazivali da na ovome regionu ispod Majevice ima plina i nafte i da treba vršiti šira istraživanja. Zato Uprava državnog monopola 1932. godine osniva »Sekciju za dubinske istražne radove na naftu i so«.

Istraživanja počinju septembra 1934. godine u Slavino-
vićima.

Ovaj momenat, po sjećanju metalčkih radnika iz predratnog perioda, bio je presudan u istoriji Mehaničke radione. Naime, mala – moglo bi se reći – priručna radiona, sa nekoliko majstora – smještena na Slanom bunaru, nije mogla zadovoljiti narasle potrebe – naročito oko blagovremene popravke bušaćih garnitura i druge opreme. Trebalo je stvarati snažniji mehanički pogon sa većim brojem stručnih radnika i locirati ga na takvom mjestu koje će omogućiti dovoljno prostora za izgradnju novih objekata radione.

Zbog toga je Uprava državnog monopola u Beogradu donijela odluku u novembru 1936. godine da se u Blaževici – nedaleko od Solane – gradi radionički prostor u koji bi se, pored postojećih, mogle da montiraju nove modernije

mašine – alatljike neophodne za sve, pa i za komplikovanije radnje oko održavanja i izrade uređaja i opreme.

Ta 1936. godina u stvari i predstavlja početak rada – osnivanje Mehaničke radione u Kreki iz koje je tokom četiri decenije izrastao značajan industrijski kolektiv.

U novom radioničkom objektu u početku je radilo svega 14 radnika. Kasnije, neki od metalčkih radnika iz Rudnika Kreka prešli su u Mehaničku radionu tako da je krajem 1940. godine, dakle, neposredno pred okupaciju stare Jugoslavije, u radioni bilo 32 radnika.

Oni su obavljali mnoge komplikovane poslove vezane za održavanje postrojenja bušaćih garnitura i opreme, Solane i slanih bunara. Nadzirali su, održavali i vršili remont parnih kotlova, parnih mašina, generatora, dizel-motora i dizalica za eksploataciju nafte. Izrađivali su alatke za spasavanje bušotina, nove specijalne dizalice (po sopstvenim projektima) i dizalice za kašikovanje nafte iz bušotina u Požarnici, zatim tornjeve i druge neophodne objekte. Održavali su vozni park od desetak kamiona i nekoliko terenskih kola, fijakera, jednog buldožera i obavljali mnoge druge poslove.

